

**การศึกษาสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามแนว
เศรษฐกิจพอเพียงของ บ้านป่าหวาย ตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก**
**Study of problems in household accounting according to
sufficiency economy of Ban Pa Wai Khiri Rat Subdistrict, Phop
Phra District, Tak Province.**

พรพรรณ สีเทียน¹ ระวีวรรณ วจีสุวรรณ² วิชุดา มุลวงษ์³
pornpan Seetian¹ Raweewan Wajisuwan² Wichuda Mulwong³

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการจัดทำบัญชีครัวเรือนของบ้านป่าหวาย ตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก 2) ศึกษาสภาพปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการจัดทำบัญชีตามครัวเรือนของบ้านป่าหวาย ตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนในบ้านป่าหวาย ตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก จำนวน 392 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามแบบ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าสถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตาราง ควบคู่กับการบรรยาย

ผลการศึกษาพบว่า

1. การจัดทำบัญชีครัวเรือน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีรายรับมาจาก 3 ส่วน คือ รายรับจากการขายผลผลิต รายรับจากการขายผลผลิตและค้าขายหรือรับจ้าง และ มีรายรับจากการขายผลผลิตและเงินเดือนหรือค่าจ้าง และ ในช่วงระยะเวลา 6 เดือน มีรายรับโดยเฉลี่ยเท่ากับ 95,999.45 บาท โดยมีรายรับต่ำสุดเท่ากับ 7,680 บาท และมีค่าสูงสุดเท่ากับ 32,400 บาท ในขณะที่รายจ่ายโดยเฉลี่ยเท่ากับ 32,892.38 บาท มีรายจ่ายที่จำเป็น โดยเฉลี่ยเท่ากับ 31,465.52 บาท รายจ่ายที่ไม่จำเป็นโดยเฉลี่ยเท่ากับ 1,426.86 บาท รายจ่ายเพื่อการลงทุน โดยเฉลี่ยเท่ากับ 19,365.81 บาท และ ค่าระคินหนี้สิน โดยเฉลี่ยเท่ากับ 4,567.16 บาท

2. สภาพปัญหาในการจัดทำบัญชีครัวเรือนส่วนใหญ่ของบ้านป่าหวาย ตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก (1) ด้านปัจจัยภายใน โดยภาพรวมให้ความสำคัญระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเรียงค่าคะแนนจากมากไปน้อยสามลำดับแรกพบว่า การจัดทำบัญชีครัวเรือนมีความยุ่งยากและซับซ้อนเกินไป รองลงมาคือ ไม่มีการบันทึกบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่องและ และ ไม่

¹ อาจารย์สาขาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น อำเภอเมือง จังหวัดตาก 63000 E-Mail: pornpanseetian@gmail.com

Affiliation secondary Accounting Program Faculty of Business Administration Northern College

² อาจารย์สาขาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น อำเภอเมือง จังหวัดตาก 63000

Affiliation secondary Accounting Program Faculty of Business Administration Northern College

³ อาจารย์สาขาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น อำเภอเมือง จังหวัดตาก 63000

Affiliation secondary Marketing Program Faculty of Business Administration Northern College

สามารถจดจำรายการรายรับ-รายจ่ายที่เกิดขึ้นได้ และ (2) ด้านปัจจัยภายนอก โดยภาพรวมให้ความสำคัญระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเรียงค่าคะแนนจากมากไปน้อย พบว่า เจ้าหน้าที่ไม่มีการติดตามผล รองลงมาคือ ขาดแหล่งข้อมูลในการศึกษาเพิ่มเติม และ ขาดการช่วยเหลือ แนะนำ มีตามลำดับ

คำสำคัญ : การจัดทำบัญชีครัวเรือน, เศรษฐกิจพอเพียง, บ้านป่าหวาย

Abstract

The purposes of this research were: 1) to study the household accounting behavior of Ban Pa Wai. Khiri Rat subdistrict, Phop Phra District, Tak Province 2) to study the conditions, problems, obstacles, and suggestions in preparing household accounts in Ban Pa Wai. Khiri Rat subdistrict, Phop Phra District, Tak Province, the sample group used in the study was the people in Ban Pa Wai. Khiri Rat Subdistrict, Phop Phra District, Tak Province, totaling 392 people. The tool used to collect data was a questionnaire. Statistics used in the analysis included frequency statistics, percentage, mean, standard deviation. and present information in table form along with the lecture

The results were as follows:

1. Preparing the household accounts, it was found that the sample group's income came from 3 parts: income from selling produce; Income from selling produce and trading or being hired and having income from selling produce and salary or being hired and during a period of 6 months having an average income equal to 95,999.45 baht. The lowest income is 7,680 baht and the highest is 32,400 baht, while the average expenditure is 32,892.38 baht. There are necessary expenses. The average is equal to 31,465.52 baht. The average unnecessary expenses is equal to 1,426.86 baht. Investment expenses. The average is equal to 19,365.81 baht and debt repayment. On average equal to 4,567.16 baht.

2. Problems in accounting for most households in Ban Pa Wai Khiri Rat Subdistrict, Phop Phra District, Tak Province (1) Internal factors Overall, it is given a high level of importance. When considering the details, arranging the first three scores from highest to lowest, it was found that The preparation of household accounts is too difficult and complicated, followed by the lack of continuous recording of household accounts and the inability to remember income and expenditure items that have occurred, and (2) external factors. Overall, it is given a high level of importance. When considering the details and arranging the scores from highest to lowest, it was found

that officials did not follow up, followed by lack of resources for further study and lack of assistance and advice, respectively.

Keywords: Household Accounting, Sufficiency Economy, Ban Pa Wai

บทนำ

จากสภาพเศรษฐกิจของสังคมไทยในยุคเปลี่ยนผ่านที่เต็มไปด้วยกระแสวัตถุนิยมและความฟุ้งเฟ้อ ทำให้คนไทยเกิดปัญหาหนี้สินที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น จากข้อมูลข้อมูลจากธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ระบุว่า ยอดคงค้างหนี้ครัวเรือนไทย ณ ไตรมาส 3 ของปี 2566 อยู่ที่ 16.2 ล้านล้านบาท ขยายตัว 3.4% เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน (YoY) คิดเป็น 90.9% ต่อ GDP ซึ่งมีทิศทางชะลอตัวลงอย่างต่อเนื่องจากไตรมาสก่อนหน้า ทั้งนี้ หนี้ครัวเรือนต่อ GDP ของไทยเกิน 80% ต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2558 นอกจากนี้ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา หนี้ครัวเรือนไทยเพิ่มขึ้นในอัตราที่เร็วกว่าการเติบโตของเศรษฐกิจ ทำให้หนี้ครัวเรือนต่อ GDP อยู่ในระดับสูงที่สุดเมื่อเทียบกับประเทศที่มีรายได้ต่อหัวเฉลี่ยใกล้เคียงกัน ทั้งยังสูงกว่าเมื่อเทียบกับประเทศพัฒนาแล้วหลายประเทศที่มีรายได้และความมั่งคั่งสูงกว่า (สมาคมธนาคารแห่งประเทศไทย,ออนไลน์) ปัจจุบันประเทศไทยประสบปัญหาความยากจน ปัญหาสำคัญนี้มีมายาวนานสืบเนื่องจากสภาพเศรษฐกิจ ณ ปัจจุบันที่มีการแข่งขันสูง มีผลกระทบต่อประชาชนอย่างมาก ในเรื่องของราคาสินค้า ค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน โดยประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศมีรายได้ไม่แน่นอนและมีรายได้ไม่เพียงพอจกบรายจ่าย ปัญหาของความยากจนมาจากสาเหตุสำคัญ 2 ประการ ได้แก่ ปัจจัยของตัวบุคคลและปัจจัยภายนอกตัวบุคคลโดยปัญหาของตัวบุคคลที่สำคัญ ได้แก่ บุคคลขาดความรู้ความสามารถในการดำเนินงาน รวมถึงการวางแผนที่ดีและปัญหาที่เกิดจากความไม่เหมาะสม เช่น การใช้จ่ายฟุ่มเฟือย การบริโภค ค่านิยมและอื่นๆ เพื่อให้ประชาชนสามารถอยู่รอดได้ภายใต้สังคมในปัจจุบัน ประชาชนจึงควรยึดและนำแนวทางการพึ่งพาตนเอง การพอประมาณ การไม่ประมาทตามแนวปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ให้ความสำคัญต่อการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเอง รู้จักความพอมีพอกิน พอใช้ คำนึงถึงหลักเหตุผลและการประมาณตนเอง พร้อมทั้งการไม่ประมาทในเรื่องของการใช้จ่ายเงินโดยการนำความรู้เกี่ยวกับการทำบัญชีมาประยุกต์ใช้เพื่อให้สามารถหาทางแก้ไขให้ตนเองอยู่รอดและสร้างความมั่นคงอย่างยั่งยืนในอนาคตได้ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินชีวิตให้มีคุณภาพ (ปาลิตา เซษฐ์ขุนทด และ ปรียาณัฐ เอื้อยศิริเมธี,2557)

ปัจจุบันการจัดทำบัญชีครัวเรือนเข้ามามีบทบาทที่สำคัญที่เป็นเครื่องมือประเภทหนึ่งในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่ช่วยลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น และสามารถแก้ไขปัญหาหนี้สินได้ อย่างยั่งยืน ช่วยควบคุมรายรับและรายจ่ายได้เป็นอย่างดี ช่วยให้ประชาชนสามารถเรียนรู้และบันทึกข้อมูลรายการต่างๆที่แท้จริงของครอบครัวได้อย่างสมดุล ช่วยให้สามารถวางแผนค่าใช้จ่าย กำหนดรายรับที่เหมาะสมกับรายจ่าย ตลอดจนจัดสมดุลชีวิต การเก็บและการออมได้ดียิ่งขึ้น นำไปสู่ความเข้มแข็งและมั่นคงในการพึ่งพาตนเองของชุมชน และเป็นฐานรากสำคัญในการพัฒนาชุมชนได้อย่าง

ยั่งยืน ดังนั้น การจัดทำบัญชีครัวเรือนจึงเป็นรากฐานสำคัญของการนำไปสู่การดำเนินชีวิตแบบพอเพียง (นภาพร ลิขิตวงศ์ขจร, 2550 อ้างถึงใน ปภาพิต ศรีสว่างวงศ์, 2562) การจัดทำบัญชีครัวเรือนเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยวางแผนการเงินของครอบครัวและสามารถประยุกต์ไปจนถึงการนำไปใช้แก้ไขปัญหาหนี้สินได้จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่ทางภาครัฐพยายามรณรงค์ส่งเสริมความรู้เสริมสร้างวินัย ทางการเงินให้แก่ประชาชนให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญในการทำบัญชีครัวเรือน การทำบัญชีครัวเรือน การฝึกปฏิบัติให้ตนเองโดยการนำความรู้มาพัฒนาให้เป็นคนที่มีเหตุผล เป็นคนรู้จักพอประมาณ รู้จักรักตนเอง ครอบครัวชุมชนและประเทศชาติมากขึ้น จึงเห็นได้ว่าการทำบัญชีครัวเรือนฉบับที่กรายรับรายจ่ายคือวิถีแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาชีวิต ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง (แสงเดือน อยู่เกิด , 2562)

จังหวัดตากตั้งอยู่ภาคเหนือตอนกลางของประเทศ เป็นจังหวัดที่มีขนาดพื้นที่เป็นอันดับ 4 ของประเทศและเป็นอันดับ 2 ของภาคเหนือ เป็นพื้นที่ป่าไม้คิดเป็นร้อยละ 71.64 แบ่งเขตการปกครองตามสภาพภูมิประเทศเป็น 9 อำเภอ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ด้านตะวันออกประกอบด้วยภูเขาสูงประมาณร้อยละ 65 ของพื้นที่ประกอบด้วย 4 อำเภอ ได้แก่อำเภอเมืองตาก อำเภอบ้านตาก อำเภอสามเงา และอำเภอวังเจ้า และด้านตะวันตก ประกอบด้วยภูเขาสูงประมาณร้อยละ 80 ของพื้นที่ ประกอบด้วย 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอแม่อ้อ อำเภอพบพระ อำเภอแม่มะมาด อำเภออุ้มผางและอำเภอทาสองยาง รัฐบาลได้เริ่มดำเนินงานพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก เมื่อปี 2558 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค ยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตของประชาชน จัดระเบียบความมั่นคงชายแดน และเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศโดยใช้ประโยชน์จากการเป็นช่องทาง การค้าชายแดนที่สำคัญของประเทศ การตั้งอยู่บนแนวระเบียงเศรษฐกิจสำคัญของประเทศในภูมิภาคและการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) และมีเป้าหมายให้เกิดการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมและการลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน และการพัฒนาเมืองในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนให้เป็นเมืองนานาชาติมากขึ้น

อำเภอพบพระมีพื้นที่กว้างขวาง มีอุปสรรคต่อการปกครองดูแลราษฎรที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล และการบริหารจัดการพื้นที่ของหน่วยงานราชการต่าง ๆ เป็นไปด้วยความยากลำบาก โดยเฉพาะพื้นที่ตำบลช่องแคบและตำบลพบพระ ที่มีผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์แทรกซึมอยู่ทั่วพื้นที่จึงได้ขอแยกตำบลคีรีราษฎร์เป็นนอกจากตำบลช่องแคบอีกตำบลหนึ่ง และได้ขอเสนอตั้งกิ่งอำเภอใหม่ ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2520 ได้มีการตั้งกิ่งอำเภอใหม่ เรียกว่า “กิ่งอำเภอพบพระ” มี 3 ตำบล ประกอบด้วยตำบลพบพระ ตำบลช่องแคบ และตำบลคีรีราษฎร์ และเมื่อวันที่ 12 สิงหาคม 2530 กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศให้ “กิ่งอำเภอพบพระ” ตั้งเป็นอำเภอพบพระ โดยตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก มีลักษณะทางกายภาพเป็นภูเขาสูงประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวไทยภูเขาอยู่ด้วยกันหลายเผ่า มีประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ และวัฒนธรรมดั้งเดิมเป็นของตนเองเหมาะสำหรับการฟื้นฟูอนุรักษ์ไว้เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยว (องค์การบริหารส่วนตำบลคีรีราษฎร์, 2565) ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร และการทำสิ่งทอและเครื่องจักสาน ปัจจุบันพื้นที่ตำบลคีรีราษฎร์มีสัดส่วนคนจนมากที่สุดในอำเภอพบพระ จังหวัดตาก (ระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า, 2565) จากความสำคัญดังกล่าว

ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของบ้านป่าหวาย ตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก เพื่อเป็นการตอบสนองปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่เหมาะสมและสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้กับสังคมและภูมิลำเนาต่าง ๆ ให้เกิดการพัฒนาระดับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์ถึงสาเหตุและกำหนดแนวทางการดำเนินชีวิตการพัฒนาองค์ความรู้ตลอดจนการบริหารจัดการแก้ไขปัญหาหนี้สินที่จะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีได้อย่างยั่งยืนในอนาคตต่อไป

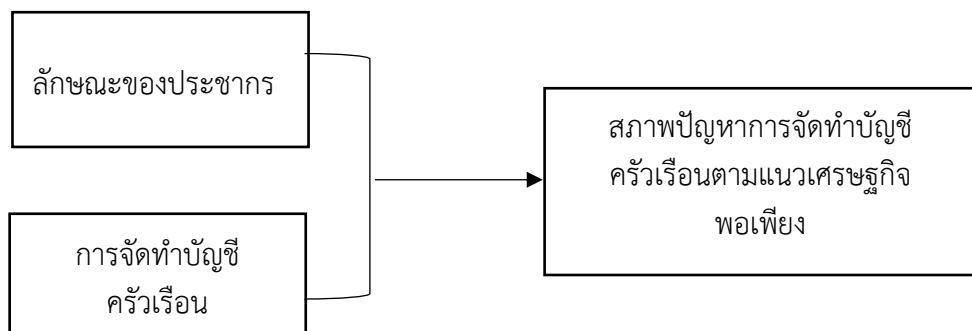
วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1 เพื่อศึกษาการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของบ้านป่าหวาย ตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก
- 2 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของบ้านป่าหวาย ตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหา ทบทวนเอกสารจาก เอกสาร ตำรา ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ประชาชนในบ้านป่าหวาย ตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก จำนวน 392 คน
3. ขอบเขตด้านตัวแปร ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา คือ ตัวแปรอิสระ ซึ่งประกอบด้วย (1) ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา สถานภาพ และสมาชิกในครัวเรือน (2) การจัดทำบัญชีครัวเรือน ประกอบด้วย รายรับ และรายจ่าย และ ตัวแปรตาม คือ สภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง
4. ขอบเขตด้านพื้นที่ ผู้วิจัยกำหนดพื้นที่ในการศึกษาครั้งนี้ คือ บ้านป่าหวาย ตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก

กรอบแนวคิด

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ ดำเนินการในลักษณะการวิจัยเชิงสำรวจ โดยการเก็บข้อมูลด้วยการแจกแบบสอบถามกับประชาชนในบ้านป่าหวาย ตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก ผู้วิจัยคิดคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Simple Size) โดยวิธีการคำนวณ Toro Yamane (Yamane, 1973: 727) ซึ่งได้กำหนดความเชื่อมั่น 95% ค่าความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 0.05 ได้จำนวน 392 คน ด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอรายงานในรูปแบบตารางประกอบความเรียง ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลลักษณะของประชากร เป็นแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน ประกอบด้วย (1) รายรับ (2) รายจ่ายรวม (3) รายจ่ายที่ไม่จำเป็น (4) รายจ่ายที่จำเป็น (5) รายจ่ายเพื่อการลงทุน และ (6) รายจ่ายเพื่อการชำระหนี้ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ เป็นแบบสอบถามมีลักษณะแบบตรวจสอบรายการ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านสภาพปัญหาในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ประกอบด้วย ปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ ตามมาตราวัดของลิเคิร์ท (Likert Scale) ดังนี้

5 คะแนนกำหนดให้ระดับมากที่สุด

4 คะแนนกำหนดให้ระดับมาก

3 คะแนนกำหนดให้ระดับปานกลาง

2 คะแนนกำหนดให้ระดับน้อย

1 คะแนนกำหนดให้ระดับน้อยที่สุด

ระดับชั้นใช้สูตรการคำนวณช่วงกว้างของอันตรภาคชั้น (Best. 1981: 125) จากนั้นนำมาเทียบกับเกณฑ์ค่าคะแนน โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) ดังนี้

ค่าคะแนน 4.21 - 5.00 หมายถึง ให้ความสำคัญมากที่สุด

ค่าคะแนน 3.41 - 4.20 หมายถึง ให้ความสำคัญมาก

ค่าคะแนน 2.61 - 3.40 หมายถึง ให้ความสำคัญระดับปานกลาง

ค่าคะแนน 1.81 - 2.60 หมายถึง ให้ความสำคัญระดับน้อย

ค่าคะแนน 1.00 - 1.80 หมายถึง ไม่ให้ความสำคัญ

2. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยนำร่างแบบสอบถามเสนอผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณาความครบถ้วน ความเหมาะสม ความถูกต้องของการใช้ภาษาและครอบคลุมเนื้อหาของงานวิจัย จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) กับประชาชนในจังหวัดตาก จำนวน 30 คน และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (Cronbach, 1970) ได้ค่าความเชื่อมั่น มีค่าเท่ากับ 0.82

3.การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจำแนกตามแหล่งที่มาได้ 2 ประเภท คือ ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

3.1 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าจาก แหล่งต่างๆซึ่งได้แก่ ตำรา วิชาการ วิทยานิพนธ์ บทความ ระเบียบ วารสาร งานวิจัย หนังสือต่างๆ เอกสารที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลในระบบอินเทอร์เน็ต

3.2 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสำรวจ (Survey Method) ความคิดเห็นของประชาชนบ้านป่าหวาย ตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก โดยออกแบบสอบถาม (Questionnaire) และส่งแบบสอบถามให้ผู้นำชุมชนจัดเก็บข้อมูล จำนวน 400 ฉบับ ไปยังกลุ่มตัวอย่างจากและได้รับกลับมาจำนวน 392 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98 นั้นจึงนำผลจากการสำรวจมาวิเคราะห์ผลข้อมูลทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถามส่วนที่ 1 ข้อมูลลักษณะของประชากร เป็นแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check – List) ใช้วิธีการหาค่าความถี่ (Frequency) สรุปค่ามาเป็นค่าร้อยละ (Percentage)

2. ข้อมูลการจัดทำบัญชีครัวเรือน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check – List) ใช้วิธีการหาค่าความถี่ (Frequency) สรุปค่ามาเป็นค่าร้อยละ (Percentage)

3. ข้อมูลด้านสภาพปัญหาในการจัดทำบัญชีครัวเรือน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลลักษณะของประชากร พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เก็บข้อมูลจำนวน 392 คน เป็นเพศชาย จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 28.57 เป็นเพศหญิง จำนวน 280 คน คิดเป็นร้อยละ 71.42 กลุ่มตัวอย่างมีในช่วงอายุ 31 - 50 ปี จำนวน 282 คน คิดเป็นร้อยละ 71.42 ส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นเกษตรกร จำนวน 250 คน คิดเป็นร้อยละ 63.77 มีการศึกษาในชั้นประถมศึกษา จำนวน 312 คน คิดเป็นร้อยละ 79.59 และมีสมาชิกในครอบครัว 4 – 6 คน จำนวน 271 คน คิดเป็นร้อยละ 69.13 และส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ 4,000-8,000 บาท จำนวน 259 คน คิดเป็นร้อยละ 66.07

2. ผลการศึกษาการจัดทำบัญชีครัวเรือน ครัวเรือนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของบ้านป่าหวาย ตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก

ตารางที่ 1 ตารางแจกแจงความถี่ ร้อยละ ของแหล่งที่มาของรายรับ

แหล่งที่มาของรายรับ	ค่าความถี่	ร้อยละ
ขายผลผลิต	143	36.47
ขายผลผลิตและค้าขายหรือรับจ้าง	164	41.83
ขายผลผลิตและเงินเดือนหรือค้าจ้าง	85	21.68

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีรายรับมาจาก 3 ส่วน คือ รายรับจากการขายผลผลิต จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 36.47 รายรับจากการขายผลผลิตและค้าขายหรือรับจ้าง จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 41.83 และมีรายรับจากขายผลผลิตและเงินเดือนหรือค่าจ้าง จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 21.68

จากตารางที่ 2 พบว่า ในช่วงระยะเวลา 6 เดือน มีรายรับโดยเฉลี่ยเท่ากับ 95,999.45 บาท โดยมีรายรับต่ำสุดเท่ากับ 7,680 บาท และมีค่าสูงสุดเท่ากับ 32,400 บาท ในขณะที่รายจ่ายโดยเฉลี่ยเท่ากับ 32,892.38 บาท มีรายจ่ายที่จำเป็น โดยเฉลี่ยเท่ากับ 31,465.52 บาท รายจ่ายที่ไม่จำเป็นโดยเฉลี่ยเท่ากับ 1,426.86 บาท รายจ่ายเพื่อการลงทุน โดยเฉลี่ยเท่ากับ 19,365.81 บาท และ ชำระค่าน้ำประปา โดยเฉลี่ยเท่ากับ 4,567.16 บาท

ตารางที่ 2 ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของรายรับและรายจ่าย

	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
รายรับ	7,680	32,400	95,995.45	45,221.08
รายจ่ายรวม	21,627.2	54,061.6	32,892.38	6,176.64
รายจ่ายที่จำเป็น	18,760	51,893.6	31,465.52	5,684.16
รายจ่ายที่ไม่จำเป็น	500	5,136	1,426.86	1,071.62
รายจ่ายเพื่อการลงทุน	1,000	16,800	19,365.81	17,295.28
ชำระค่าน้ำประปา	800	48,000	4,567.16	4,731.12

3. ผลการศึกษาสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของบ้านป่าหวาย ตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก ประกอบด้วย (1) ด้านปัจจัยภายใน โดยภาพรวมให้

ความสำคัญระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.62 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเรียงค่าคะแนนจากมากไปน้อยสามลำดับแรกพบว่า การจัดทำบัญชีครัวเรือนมีความยุ่งยากและซับซ้อนเกินไป มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 รองลงมาคือ ไม่มีการบันทึกบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 และ ไม่สามารถจดจำรายการรายรับ-รายจ่ายที่เกิดขึ้นได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.60 ตามลำดับ และ (2) ด้านปัจจัยภายนอก โดยภาพรวมให้ความสำคัญระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเรียงค่าคะแนนจากมากไปน้อย พบว่า เจ้าหน้าที่ไม่มีการติดตามผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 รองลงมาคือ ขาดแหล่งข้อมูลในการศึกษาเพิ่มเติม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.42 และ ขาดการช่วยเหลือ แนะนำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.31 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัญหาในการจัดทำบัญชีครัวเรือน

ปัจจัย	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ลำดับ
1. ปัจจัยภายใน			
1.1 อ่านหนังสือไม่ออกและเขียนหนังสือไม่ได้	3.50	.587	5
1.2 การจัดทำบัญชีครัวเรือนมีความยุ่งยากและซับซ้อนเกินไป	3.95	.987	1
1.3 ขาดประสบการณ์ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน	3.53	.563	4
1.4 ไม่มีการบันทึกบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ	3.91	.987	2
1.5 ไม่สามารถจดจำรายการรายรับ-รายจ่ายที่เกิดขึ้นได้	3.60	.715	3
1.6 ขาดสิ่งอำนวยความสะดวก	3.28	.712	6
รวม	3.62	.758	
2. ปัจจัยภายนอก			
2.1 ขาดการช่วยเหลือ แนะนำ	3.31	.499	3
2.2 เจ้าหน้าที่ไม่มีการติดตามผล	3.69	.995	1
2.4 ขาดแหล่งข้อมูลในการศึกษาเพิ่มเติม	3.42	.499	2
รวม	3.51	.690	

อภิปรายผล

1. การศึกษาการจัดทำบัญชีครัวเรือน ครัวเรือนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของบ้านป่าหวาย ตำบลศิรีราษฎร์ อำเภอบพพระ จังหวัดตาก พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีรายรับมาจาก 3 ส่วน คือ รายรับจากการขายผลผลิต รายรับจากการขายผลผลิตและค้าขายหรือรับจ้าง และมีรายรับจากการขายผลผลิตและเงินเดือนหรือค่าจ้าง และในช่วงระยะเวลา 6 เดือน มีรายรับโดยเฉลี่ยเท่ากับ 95,999.45 บาท โดยมีรายรับต่ำสุดเท่ากับ 7,680 บาท และมีค่าสูงสุดเท่ากับ 32,400 บาท ในขณะที่รายจ่ายโดยเฉลี่ยเท่ากับ 32,892.38 บาท มีรายจ่ายที่จำเป็น โดยเฉลี่ยเท่ากับ 31,465.52 บาท รายจ่ายที่ไม่จำเป็นโดยเฉลี่ยเท่ากับ 1,426.86 บาท รายจ่ายเพื่อการลงทุน โดยเฉลี่ยเท่ากับ 19,365.81 บาท และ ชำระค่าน้ำประปา โดยเฉลี่ยเท่ากับ 4,567.16 บาท สอดคล้องกับการศึกษาของ สุนันทา ศรีบุญเรือง (2561) ศึกษาการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกร จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้มาจากการขายผลผลิต คิดเป็นร้อยละ 66.87 มีรายจ่ายที่จำเป็นคิดเป็นร้อยละ 95.07 มากกว่ารายจ่ายที่ไม่จำเป็น คิดเป็นร้อยละ 4.30 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร พบว่า การจัดทำบัญชีครัวเรือนด้านการจัดทำบัญชีรายรับ รายจ่ายรวม รายจ่ายที่จำเป็น รายจ่ายเพื่อการลงทุน และการชำระค่าน้ำประปา มีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่มีความเป็นอยู่อย่างพอเพียงและมียอดคงเหลือของรายรับมากกว่ารายจ่ายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05

2. การศึกษาสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของบ้านป่าหวาย ตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก ประกอบด้วย (1) ด้านปัจจัยภายใน คือ การจัดทำบัญชีครัวเรือนมีความยุ่งยากและซับซ้อนเกินไป ไม่มีการบันทึกบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ไม่สามารถจดจำรายการรายรับ-รายจ่ายที่เกิดขึ้นได้ และ (2) ด้านปัจจัยภายนอก พบว่าเจ้าหน้าที่ไม่มีการติดตามผล มี ขาดแหล่งข้อมูลในการศึกษาเพิ่มเติม ขาดการช่วยเหลือ แนะนำ สอดคล้องกับการศึกษาของ ปาริชาต โยตะสิงห์ และคณะ, (2563) ศึกษาพฤติกรรมและสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษา ชุมชนบ้านเก่าน้อย ตำบลพระธาตุบังพวน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย พบว่า ปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลให้ประชาชนส่วนใหญ่ประสบปัญหาในการจัดทำบัญชีครัวเรือนได้แก่ มีภารกิจที่ต้องรับผิดชอบมาก ไม่มีการบันทึกบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ขาดประสบการณ์ในการทำบัญชีครัวเรือน การจัดทำบัญชีครัวเรือนมีความยุ่งยากและทำให้เสียเวลา ไม่สามารถจดจำรายการรายรับ-รายจ่ายที่เกิดขึ้นในแต่ละวันได้ ขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดแหล่งข้อมูลในการศึกษาเพิ่มเติม และเจ้าหน้าที่ไม่มีการติดตามผล บันทึกบัญชีครัวเรือน ส่งผลให้ตัวแทนกลุ่มเกษตรกรส่วนใหญ่ขาดการบันทึกบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ และสอดคล้องกับการศึกษาของ แสงเดือน อยู่เกิด, (2562) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มศิลปหัตถกรรมในเขต จังหวัดภาคกลาง พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ในภาพรวม และรายด้าน ประกอบด้วย ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านการรับรู้ด้านทัศนคติ และด้านการส่งเสริมและสนับสนุน อยู่ในระดับมาก สำหรับผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน คือ ปัจจัยด้านการส่งเสริมและสนับสนุน มีอิทธิพลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ในภาพรวมด้านความสามารถในการชำระหนี้และด้านการควบคุมค่าใช้จ่ายที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และพบว่า ปัจจัยด้านทัศนคติ และปัจจัยด้านการส่งเสริมและสนับสนุน มีอิทธิพลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านรับรู้ถึงรายรับรายจ่ายที่แท้จริง และด้านการเก็บออมเงิน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เช่นเดียวกับการศึกษาของ เอกณรงค์ เรืองรัตน์, (2561) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและแนวทางการส่งเสริม การจัดทำบัญชีรายรับ - รายจ่ายในครัวเรือนของพนักงานในเขตบางกะปิ จังหวัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 31 - 40 ปีมีการศึกษาระดับปริญญาตรี สถานภาพโสด มีสมาชิกในครอบครัว 3 - 4 คน และอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน ปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดทำบัญชีรายรับ - รายจ่ายในครัวเรือน คือ การเห็นประโยชน์จากการจัดทำบัญชี ทำให้ทราบถึงรายรับ - รายจ่าย และภาระหนี้สิน นำไปสู่การควบคุมวินัยทางการเงินของตนเอง ปัจจัยภายนอก คือ สภาวะทางเศรษฐกิจส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดทำบัญชีรายรับ - รายจ่ายในครัวเรือน นำไปสู่การตระหนักถึงการออมในอนาคต และแนวทางการส่งเสริม โดยการให้ความรู้ และรณรงค์ประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบเพื่อให้ประชาชนจัดทำบัญชีรายรับ - รายจ่ายในครัวเรือน นำไปสู่ความมั่นคงทางการเงินอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการทำบัญชีครัวเรือนเพื่อกระตุ้นความสนใจ และเสริมสร้างองค์ความรู้เรื่องการทำบัญชีครัวเรือน

1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรวางแผนทางส่งเสริมการจัดทำบัญชีครัวเรือนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และมีการเข้าถึงอย่างสม่ำเสมอ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาองค์ประกอบ ปัจจัยที่ส่งเสริมการจัดทำบัญชีรายรับ - รายจ่ายในครัวเรือน ในมุมมองด้านอื่นๆ ที่ไม่ได้นำมาศึกษาในครั้งนี้ เพื่อศึกษาเพิ่มเติมว่า มีองค์ประกอบด้านใดอีก ที่อาจจะส่งผลต่อการจัดทำบัญชีรายรับ - รายจ่ายในครัวเรือน

2.2 ควรศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและแนวทางการส่งเสริมการจัดทำบัญชีรายรับ - รายจ่ายในครัวเรือนเพิ่มเติม เพื่อให้ได้ข้อมูลมาเปรียบเทียบ

บรรณานุกรม

กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด,(ออนไลน์).แผนพัฒนาจังหวัดตาก (พ.ศ. 2566 - 2570) ฉบับบททวน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568.สืบค้นจาก <https://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER2/DRAWER083/GENERAL/DAT A0002/00002135.PDF>

ปาลิตา เซษฐ์ขุนทด และ ปรียาณัฐ เอื้อยศิริเมธี.(2557).ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา.วารวิทยาลัยนครราชสีมา ,11(1),1-9

ปภาพิต ศรีสว่างวงศ์. (2562). แนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนสู่การสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. สาขาการบัญชี. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ปาริชาติ โยตะสิงห์ และคณ.(2563) ศึกษาพฤติกรรมและสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษา ชุมชนบ้านแก่น้อย ตำบลพระธาตุบังพวน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย.รายงานการวิจัย หลักสูตรบัญชีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า. (2565). ภาพรวมคนจนในปี 2565 อำเภอพบพระ จังหวัดตาก. จาก <https://www.tpmap.in.th/2565/6307>.องค์การบริหารส่วนตำบลคีรีราษฎร์. (2565). สภาพทั่วไปตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก. จาก <http://www.khirirat.go.th/page.php?id=3>

สุนันทา ศรีบุญเรือง.(2561).การจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรจังหวัดอุบลราชธานี.สารนิพนธ์ วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

แสงเดือน อยู่เกิด. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มศิลปินหัตถกรรมในเขตจังหวัดภาคกลาง. บัณฑิตมหาบัณฑิต คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

สมาคมธนาคารแห่งประเทศไทย,(ออนไลน์).หนี้ครัวเรือนไทยจ่อเร่งตัวแตะ 91.4% ต่อ GDP ภายในสิ้นปี 2567 หนี้บัตรเครดิต ลีสซิ่ง และสินเชื่อส่วนบุคคล โตเร็วสุดในรอบทศวรรษ.

<https://www.tba.or.th>

เอกณรงค์ เรืองรัตน์.(2561). ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและแนวทางการส่งเสริม การจัดทำบัญชีรายรับ -รายจ่ายในครัวเรือนของพนักงานในเขตบางกะปิ จังหวัดกรุงเทพมหานคร. การศึกษาค้นคว้าอิสระ หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย